

Archeologienota

Waregem,
Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55
Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel
Archeologienota Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur
Stijn Casselman & Caroline Dockx

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2023-0676

Plaats en datum
Evergem, 16 augustus 2023

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 2572
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
KBR

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	<i>1</i>
1.2	<i>Juridisch kader en onderzoekstraject</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Aanleiding</i>	<i>4</i>
1.4	<i>Huidige situatie en geplande werken</i>	<i>5</i>
1.4.1	Huidige situatie	5
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	5
1.5	<i>Randvoorwaarden</i>	<i>7</i>
2	Bureauonderzoek	8
2.1	<i>Werkwijze en strategie</i>	<i>8</i>
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	8
2.1.2	Onderzoeksvragen	8
2.1.3	Methoden en technieken	8
2.2	<i>Assessment</i>	<i>10</i>
2.2.1	Landschappelijk kader	10
2.2.2	Historisch kader	21
2.2.3	Cartografische bronnen	21
2.2.4	Orthofotografische bronnen	27
2.2.5	Archeologisch kader	28
2.3	<i>Synthese onderzoeksresultaten</i>	<i>34</i>
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	34
2.3.2	Archeologische verwachting	34
2.3.3	Syntheseplan	34
2.4	<i>Besluit</i>	<i>36</i>
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	36
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	36
2.4.3	Keuze onderzoeksmethode	36
2.4.4	Afbakening onderzoeksterrein	37
3	Samenvatting	39
4	Lijsten	40
4.1	<i>Figurenlijst</i>	<i>40</i>
4.2	<i>Plannenlijst</i>	<i>40</i>
4.3	<i>Tabellenlijst</i>	<i>40</i>
5	Bibliografie	41

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55		
Ligging	Lijsterlaan 55, deelgemeente Waregem, gemeente Waregem, provincie West-Vlaanderen		
Kadaster	Gemeente Waregem, Afdeling Waregem 2, Sectie B, Percelen 493E2, 518B, 518C		
Coördinaten	Noordwest:	x: 84958,160	y: 174964,713
	Noordoost:	x: 85092,746	y: 174964,713
	Zuidwest:	x: 84958,160	y: 174864,065
	Zuidoost:	x: 85092,746	y: 174864,065
Oppervlakte plangebied	5.371 m ²		
Kartering gewestplan	Woongebied (0100)		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2023-0676		
Bureauonderzoek	Projectcode	2023G17	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen bvba (Erkenningsnummer: OE/ERK/Archeoloog/2015/00020)	
	Betrokken actoren	Stijn Casselman (archeoloog) Caroline Dockx (archeoloog)	

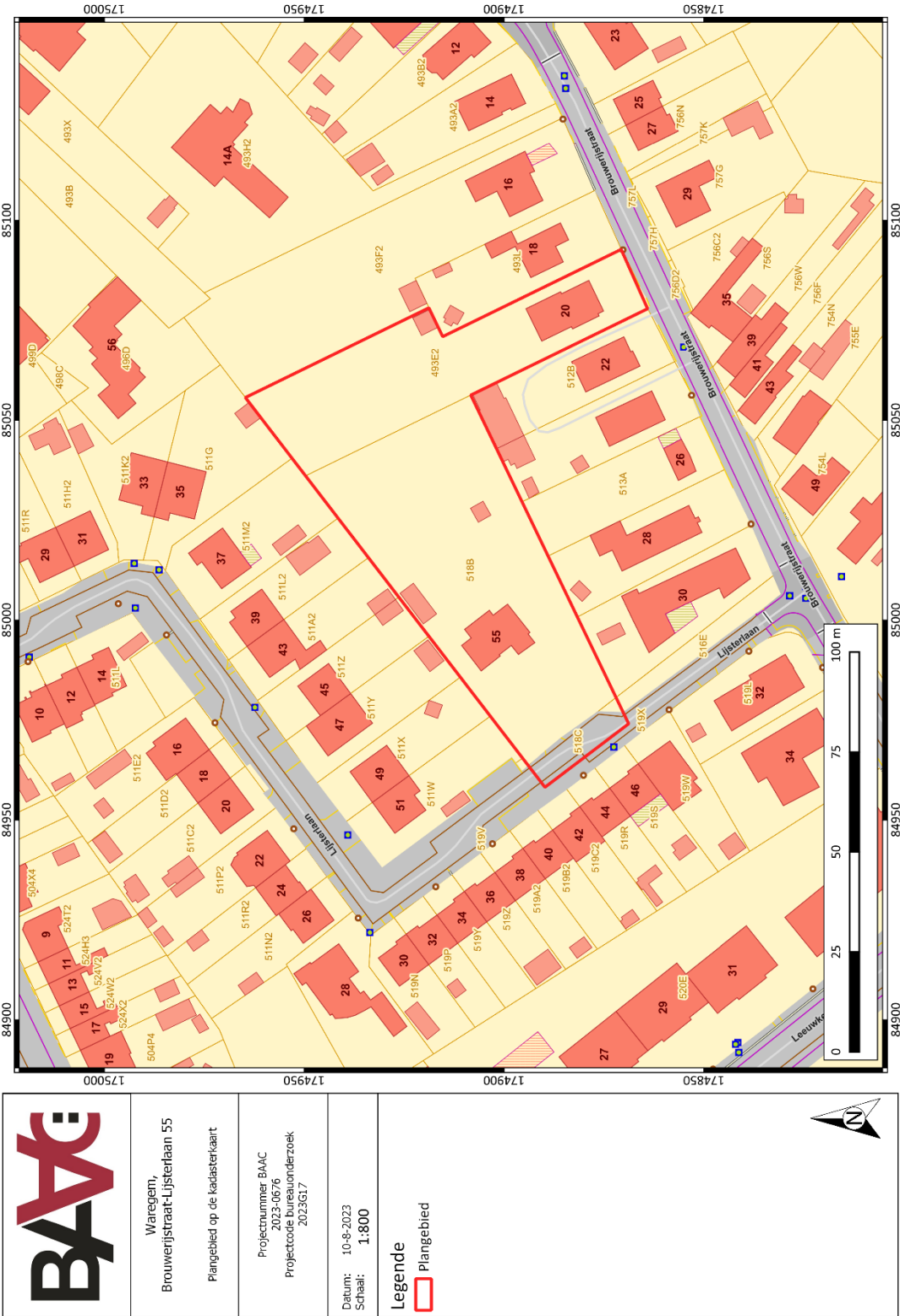
Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹ of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen², tenzij anders vermeld.

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

² DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2023 – geografisch

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 10.08.2023)

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 10.08.2023)

1.2 Juridisch kader en onderzoektraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel vooronderzoek met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zullen door de initiatiefnemer verschillende nieuwbouwwoningen gerealiseerd worden. Aangezien dit een verkavelingsproject is, wordt uitgegaan van een volledige verstoring van de bodem. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55* bedraagt ca. 4.565 m². Het plangebied valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werd voor het plangebied en de directe omgeving geen waarde voor ‘beschermd onroerend erfgoed’ opgenomen in het Geoportaal. Dit is het domein Saint-Georges met park (ID 13521), dat geklasseerd staat als een bekend dorps- of stadsgezicht.

Aangezien het plangebied een oppervlakte van meer dan 3000 m² heeft en het niet gelegen is binnen een vastgestelde archeologische zone, noch site, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

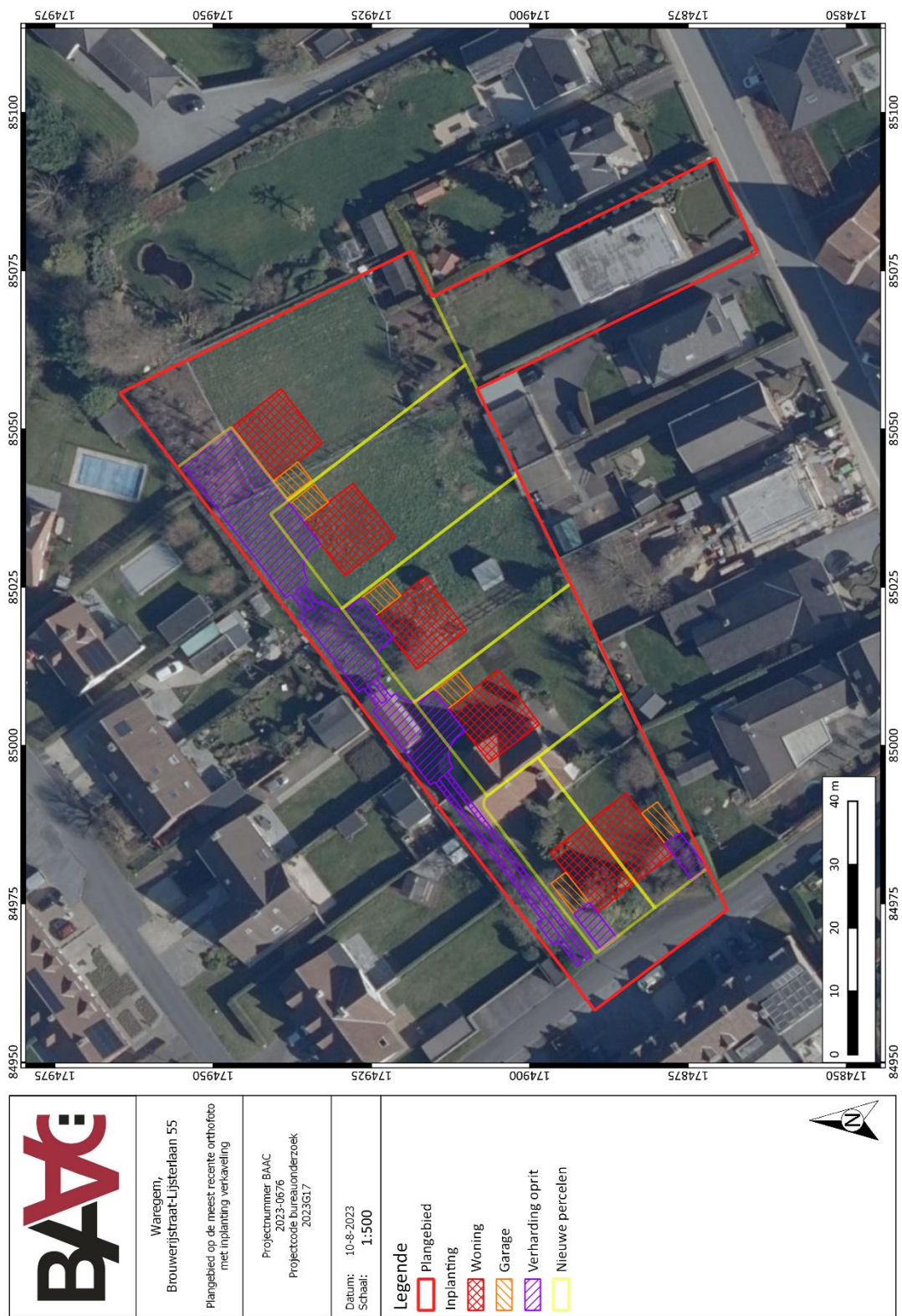
Het plangebied van *Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55* is ten zuidoosten van het centrum van Waregem gelegen. Het projectgebied ligt in het zuidwesten aan de Lijsterlaan, binnen een residentiële wijk. Binnen het plangebied staan op het moment van de opmaak van deze archeologienota vier gebouwen. Eén hiervan is een villa bij de Lijsterlaan in het zuidwesten. Daarnaast zijn er drie kleine bijgebouwen (tuinhuizen). Voornamelijk aan de straatkant en in het noordwesten van het meest noordelijke perceel (493E2) is hogere begroeiing (bomen en struiken) te zien. In het zuidelijke gedeelte van perceel 493E2 staat eveneens een woning.

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling. Aangezien het om een verkavelingsaanvraag gaat, wordt uitgegaan van een volledige verstoring van het terrein binnen de contour van de verkaveling en is er bijgevolg een impact op het bodemarchief. De interne indeling van de verkaveling heeft geen invloed op deze impactanalyse.

Binnen het plangebied worden zeven loten voorzien voor nieuwe woningen. Op lot 7 staat echter nog een woning die nog niet gesloopt zal worden, maar voorlopig behouden blijft. Het lot is wel opgenomen in de verkaveling om op een later tijdstip een nieuwe woning te voorzien. Op de overige zes loten worden zes nieuwe woningen met bijhorende garages en opritten gebouwd.

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023a

Plan 3: Plangebied met weergave van te verkavelen terrein op meest recente orthofoto (digitaal; 1:1; 10.08.2023)

Figuur 1: Inplantingsplan verkaveling.⁴

1.5 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat er nog gebouwen op het terrein staan die moeten worden gesloopt en bomen en struiken moeten worden verwijderd, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat het vervolgonderzoek zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip, na de sloop van de gebouwen en het verwijderen van hogere vegetatie, uitgevoerd dient te worden.

⁴ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten, afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen⁵ of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen⁶, tenzij anders vermeld.

⁵ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

⁶ DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2023 – geografisch

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Digitaal hoogtemodel
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal (afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen⁷). Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart⁸
- Villaretkaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

⁷ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

⁸ CAI 2023

2.2 Assessment

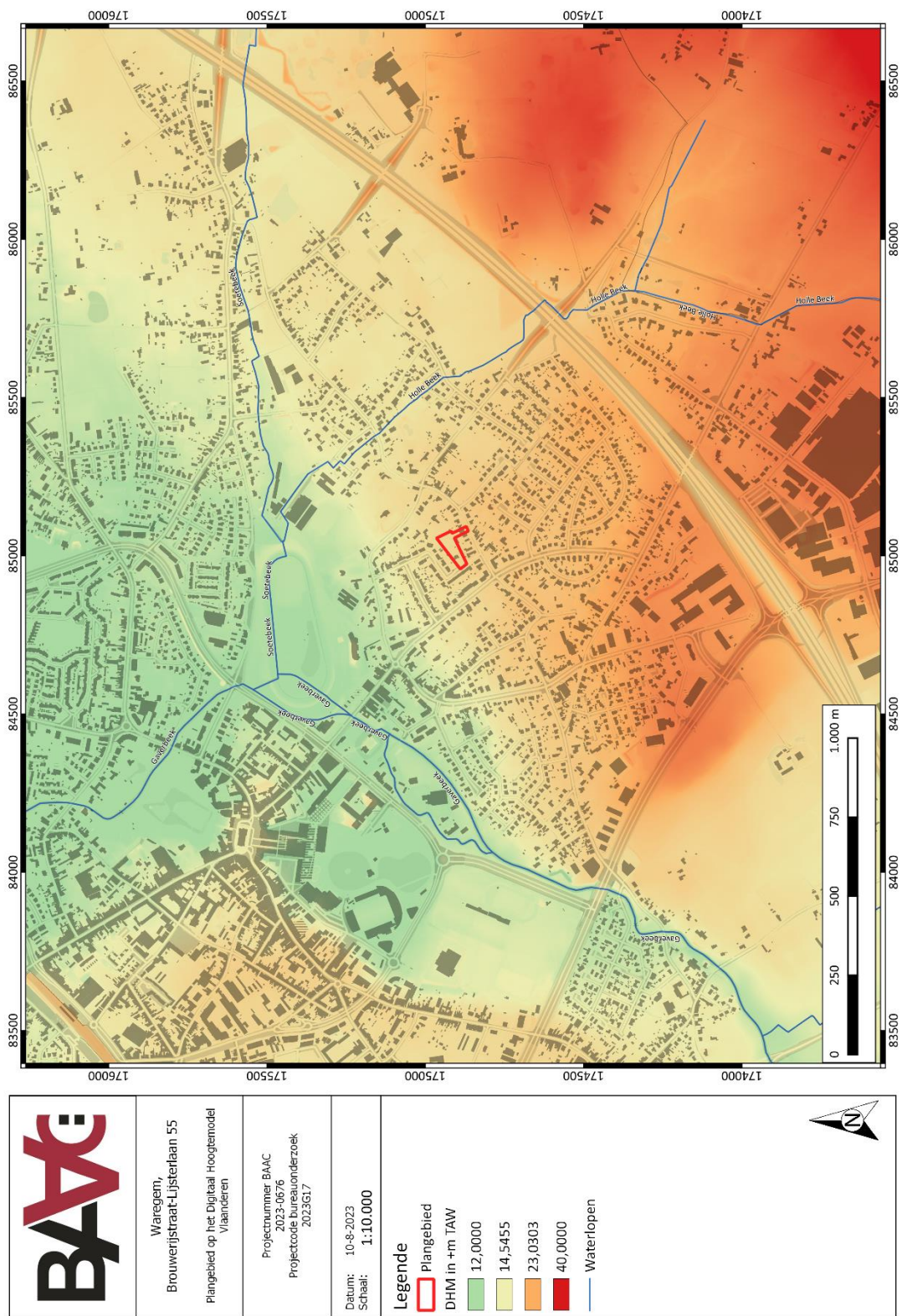
In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.2.1 Landschappelijk kader

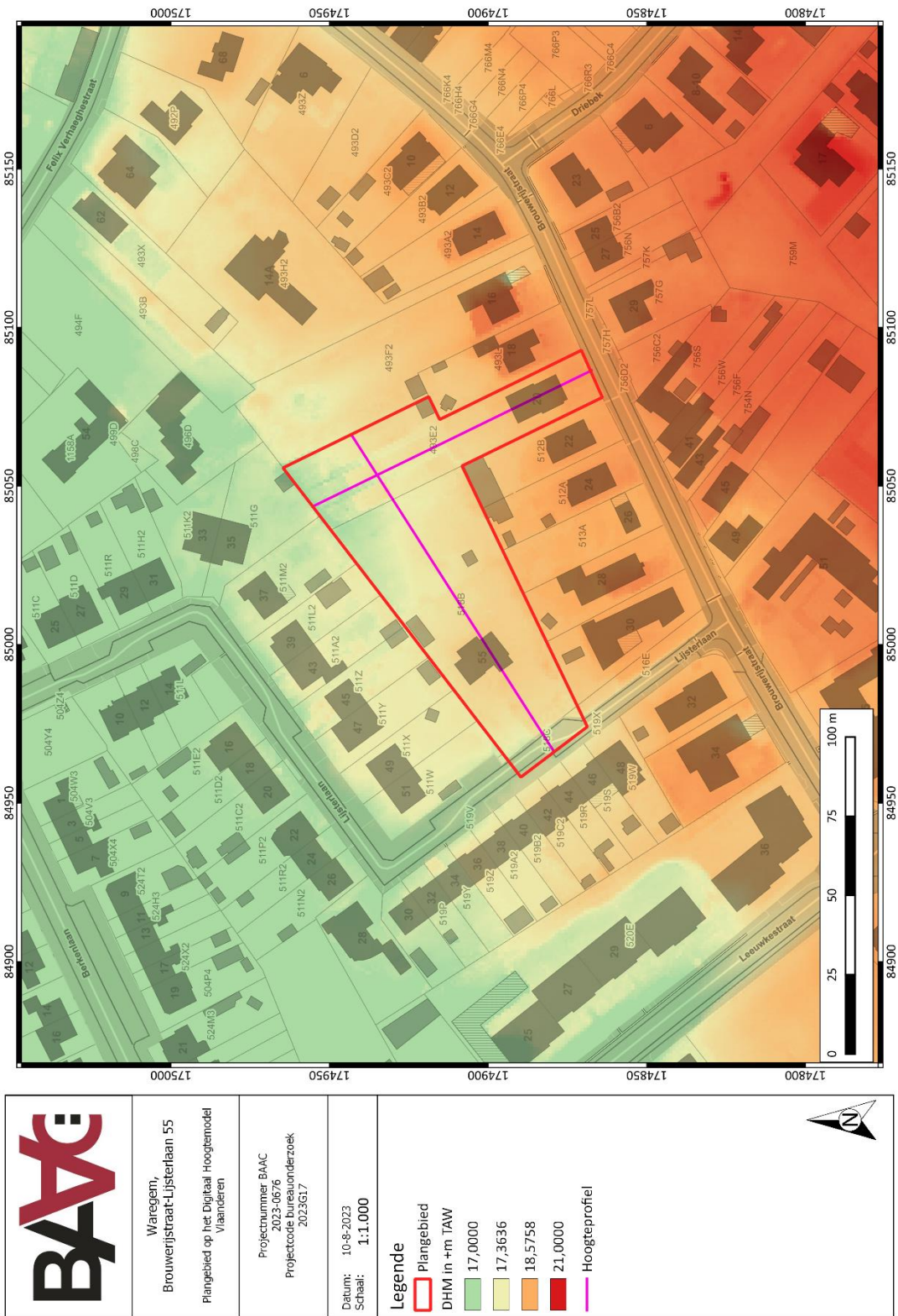
Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1 en Plan 2. Het plangebied is gelegen aan de Lijsterlaan in het zuidwesten, in een residentiële wijk ten zuidoosten van het centrum van Waregem. Ten oosten van het plangebied ligt de Bouwerijstraat. Ten noordoosten van het plangebied ligt de Felix Verhaeghestraat. Het plangebied bestaat uit twee volledige percelen en het westelijke deel van een derde (493E2).

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen + 11 en + 57 m TAW. Binnen het plangebied varieert de hoogte tussen + 17 en + 18 m TAW. Het plangebied bevindt zich op een licht hellend gedeelte van de rand van de vallei van de Gaverbeek, op de westelijke helling van een lokale dekzandrug. Aan de overzijde van deze vallei ligt in het oosten het centrum van Waregem. Ten noorden van het plangebied wordt de vallei breder en stromen nog verschillende beken. De Hollebeek stroomt ten oosten van het plangebied en vloeit samen met de Soetebeek ten noorden van het projectgebied. Op zijn beurt vloeit de Soetebeek ten noordwesten van het plangebied samen met de Gaverbeek.

Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 10.08.2023)

Plan 5: Plangebied op het DHM met hoogteprofiel (digitaal; 1:1; 10.08.2023)

Landschappelijke situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich op de grens van zandig Vlaanderen in het Schelde-Leie interfluvium van de Vlaamse Vallei met de zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei.⁹

Het Schelde/Leie interfluvium maakt deel uit van de Vlaamse Vallei (zie Figuur 3). Dit is een depressie (in feite een complex van deels bedolven thalwegen) die vanaf het middencromerien door fluviaatiele processen is uitgeschuurd tot diep in het paleogeen- en neogeensubstraat en in de loop van het weichseliaan opgevuld is geraakt. De dikte van dit jong-quartaire opvulpakket kan meer dan 25 m, en plaatselijk zelfs tot 30 m bedragen. De Vlaamse Vallei vormt een lange zandige vlakte waarvan de kern is gelegen ten noorden van Gent, tussen Maldegem en Stekene. De hoogte ligt er gemiddeld lager dan 10 m +TAW. De Vlaamse Vallei heeft oostelijke en zuidelijke uitlopers. De zuidelijke uitlopers vallen min of meer samen met de Leievallei, de Boven-Schelde en Dendervallei. De oostelijke uitlopers strekken zich uit over de as Rupel-Dijle-Demer tot in de buurt van Werchter. In vergelijking met de Scheldevallei komen in de Leievallei dikkere afzettingen over een grotere breedte voor. Het quartaire dek is er dikker en aan de westelijke zijde ook lemiger.¹⁰

De topografie van de Vlaamse Vallei wordt deels bepaald door tertiaire getuigenheuvels uit het paleogeen en neogeen, die in de ondergrond aanwezig zijn. Tevens komt op het laagterras een microreliëf voor dat is gevormd door eolische dekzanden en boreale stuifzandduinen. Daarnaast zijn lokaal ook niet-geërodeerde restanten van de verwilderde fluvioperiglaciale, pre-holocene dalbodem aanwezig in de vorm van donken. Het laagterras wordt ontwaterd door een complex van beekjes waarvan het grootste deel afwatert in de richting van de Leie of de Schelde. In het laatpleistoceen (130.000-11.650 BP) werd de Vlaamse Vallei in haar definitieve vorm uitgeschuurd, tot diep in het paleogeen- en neogeensubstraat. Het diepste punt van deze uitschuring werd bereikt op de overgang van het eemiaan (130.000-117.000 BP) naar het weichseliaan (117.000 BP-11.650 BP). In deze periode waren de Leie en de Schelde meanderende rivieren met een sterk veranderende loop. De kustlijn kwam gedurende het eemiaan ongeveer overeen met de huidige kustlijn. Tijdens het weichseliaan werd het klimaat kouder en verkregen de rivieren als gevolg hiervan een vlechtend geulenpatroon (zie Figuur 4).¹¹

Tijdens het vroege pleniglaciaal (117.000-76.000 BP) was een zeer koud en vochtig klimaat, gekenmerkt door vlechtende riviersystemen en de aanwezigheid van permafrost (permanent bevroren ondergrond). Als gevolg van dit laatste waren de insnijdingen beperkt. De beperkte vegetatie zorgde voor onvoldoende bescherming van de hellingen tegen het smeltwater dat in het voorjaar vrijkwam.¹² Fluvioperiglaciale accumulatie domineerde en de Vlaamse Vallei werd door geleidelijke aggradatie opgevuld met afbraakmateriaal van het paleogeen- en neogeensubstraat. Tijdens de lente werd door het smeltwater zand en leem afgezet over de ganse breedte van de vallei. Tijdens de daaropvolgende zomer nam het debiet af en trok het water zich terug naar het hoofdstroomgebied. In de actieve geulen werd nog steeds zand afgezet, terwijl in de depressies in de valleivlakte leem sedimenteerde. De fluvioperiglaciale afzettingen zijn opgebouwd uit materialen die onder koude condities werden aangevoerd, door regen- en smeltwater van sneeuw of bodemijs, en vertonen een uiteenlopende lithologische opbouw en duidelijke laterale facieswisselingen.¹³

⁹ DE MOOR & MOSTAERT 1993

¹⁰ BORREMANS 2015

¹¹ DE MOOR et al. 1999

¹² VERBRUGGEN et al. 1991

¹³ BORREMANS 2015

Tijdens het laatpleniglaciaal (76.000-14.640 BP) trad een zeer koude en droge periode op, waarbij de vegetatie zeer beperkt was en winden vat kregen op het zandoppervlak in een schaars begroeide poolwoestijn.¹⁴ Hierbij werden dekzandruggen afgezet die transversaal op de toen heersende noordtot noordwestelijke winden lagen. Door superpositie ontstond een langgerekte dekzandgordel, met een steile, zuidwaarts gerichte lijzijde en een zachte noordwaarts gerichte loefzijde. Het gaat hierbij om een pakket van kalkloze, homogene en goed gesorteerde, fijne tot middelmatig fijne zanden met een dikte van 1 tot 5 m. De noordwaarts gerichte afwatering werd hierdoor afgedamd, waardoor langs de zuidrand van dekzandrug verschillende paleomeren ontstonden. Het verwilderde riviersysteem boog oostwaarts af om via het doorbraakdal van Hoboken en de Beneden-Schelde zijn weg naar de zee te zoeken.¹⁵

Tijdens het laatglaciaal (de laatste fase van het weichseliaan, 14.640-11.650 BP) en in het holoceen (11.650 BP tot nu) verbeterde het klimaat opnieuw en verkregen de Leie en Schelde opnieuw een meanderend patroon (zie Figuur 5). Het huidige oppervlak valt dan ook grotendeels samen met dat van de laatste fluvioperiglaciale afzettingen uit het weichseliaan. De rivieren sneden zich vanop dat niveau in, wat mede gefaciliteerd werd door de verdwijnende permafrost, waardoor een laagterras ontstond. Later werden deze vroegholocene dalen als gevolg van de stijgende zeespiegel en erosiebasis weer gedeeltelijk opgevuld met alluviale afzettingen.¹⁶ Tijdens de koudere dryasperioden binnen het laatglaciaal werden rivierduinen gevormd door lokale verstuviging van zanden uit de drooggevalen rivierbeddingen. Soms werden deze tijdens het holoceen nog eens lokaal herwerkt, waardoor stuifzandduinen ontstonden.¹⁷

Gedurende het holoceen heeft de Leie zich als een *underfit river* ingesneden in de brede vallei. Heden ten dage heeft de rivier een breedte van enkele tientallen meter en slingert zij zich met grote meandervormige kronkels doorheen de valleibodem. In de loop van de tweede helft van de negentiende en twintigste eeuw werd de loop van de Leie en de Schelde steeds meer rechtgetrokken in het kader van een grootschalig moderniseringsprogramma dat de waterafvoer moest verbeteren en de rivier bevaarbaar maken voor grotere schepen. Hierbij werden dijken aangelegd, oevers verstevigd en oude meanders afgesneden. Als gevolg hiervan werd het historische landschapspatroon deels weggevaagd en werden veel van de oorspronkelijke gras- en meerslanden opgehoogd voor landbouw, industrie en bewoning.¹⁸

Paleogeen en neogeen (tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van de Formatie van Kortrijk en meer bepaald door afzettingen van het Lid van Moen. De Formatie van Kortrijk omvat doorgaans een kleilig facies met macrofossielen. Het wordt opgesplitst in het Lid van Mont-Héribu, Saint-Maur, Moen en Aalbeke. Het plangebied is volledig gekarteerd binnen het Lid van Moen. Het Lid van Moen omvat heterogene siltige tot zandige afzettingen. Nummulites planulatus worden eveneens aangetroffen. De kleur is overwegend grijs en kan kleihoudend zijn.¹⁹

¹⁴ VERBRUGGEN et al. 1991

¹⁵ BORREMANS 2015

¹⁶ DE MOOR et al. 1999

¹⁷ BORREMANS 2015

¹⁸ DE MOOR 1997

¹⁹ DE GEYTER 1999

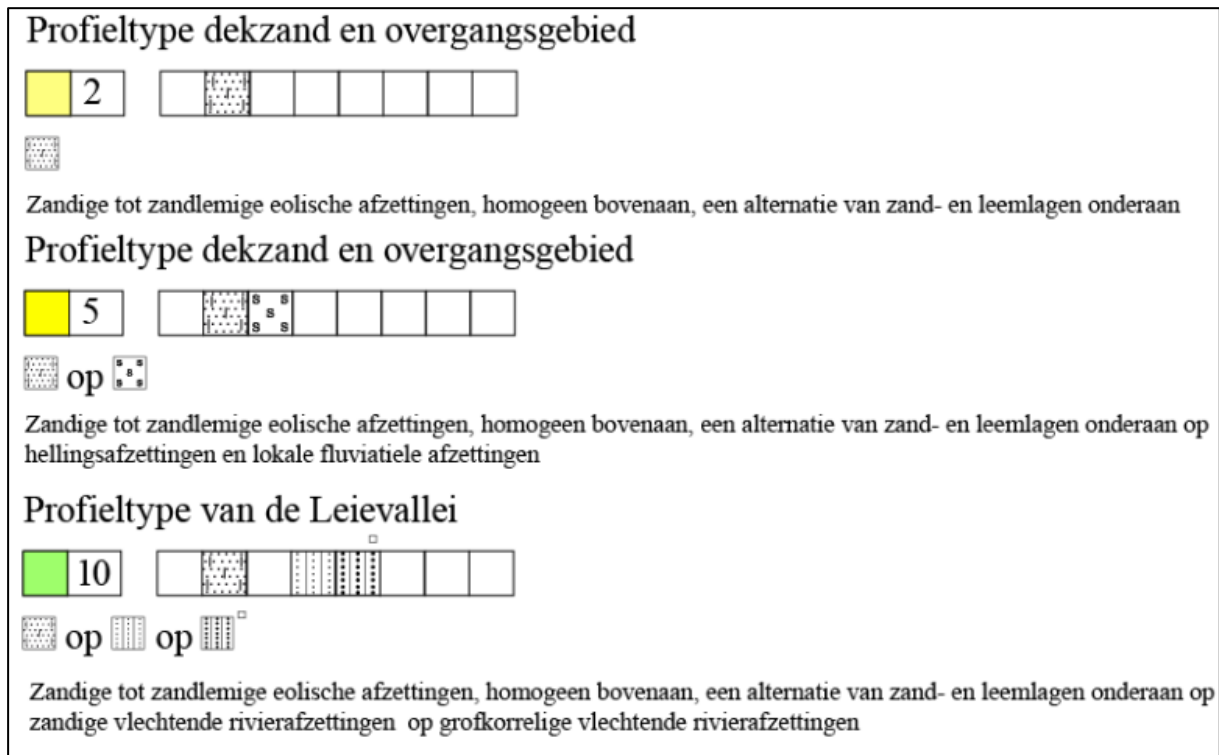
Quartair

Op de quartairgeologische kaart 1:50.000 is het plangebied gekarteerd als profieltype 2 in het noordoosten van het plangebied en profieltype 10 in het zuiden van het plangebied. Niet ver ten zuiden van het plangebied is profieltype 5 gekarteerd. De beschrijving van de verschillende lithologische eenheden hieronder gebeurt van boven naar onder, of van jong naar oud. De Quartaire bodem met profieltype 2 bestaat uit eolische zandige tot zandlemige sedimenten, die bovenaan het pakket homogeen zijn en onderaan opgebouwd zijn uit alternerende laagjes zand en leem. Dit profieltype, alsook profieltype 5, zijn geklasseerd als "dekzand en overgangsgebied". Bij profieltype 5 komen de sedimenten van profieltype 2 voor, bovenop hellingsafzettingen en lokale fluviatiele afzettingen. Profieltype 10 bestaat uit de sedimenten van profieltype 2, bovenop vlechtende rivierafzettingen (bovenaan zand en onderaan grind). Dit is geklasseerd als een profieltype van de Leievallei.

Plan 6: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 10.08.2023)

Figuur 2: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied²⁰

Bodem²¹

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als Zcc(h) en Scc(h) en wordt grotendeels omringd door OB, Sdc(h) en Sdp. In het grootste deel van het plangebied komt Zcc(h)-bodem voor. Dit zijn matig droge zandgronden met verbrokkelde textuur B-horizont met zwakke profielontwikkeling. Deze bodems vertonen roestverschijnselen tussen 0,60 en 0,90 m diepte en zijn licht droogtegevoelig in de zomer. Zcc-bodems zijn geschikt voor het telen van asperges en in mindere mate voor zomergranen en aardappelen, mits voldoende bemesting.

Enkel in het zuidwesten van het plangebied komt Scc(h)-bodem voor. Scc(h)-bodems zijn matig droge lemige zandgronden met verbrokkelde textuur B-horizont met zwakke profielontwikkeling. Deze bodems hebben een gedegradeerde B-horizont, Prepodzolen en een grijsbruine 0,25-0,30 m dikke bouwvoor. De (geel-) bruine Bt-horizont is zichtbaar tussen 0,40 en 1,00 m en bevat bleekbruine zandige strepen en vlekken. Tussen 0,60 en 0,90 m komen hierin gleyverschijnselen voor. Deze bodems zijn vrij droog in de zomer en zijn geschikt voor het telen van maïs, zomergranen en aardappelen, alsook voor ruwe groententeelt en intensieve tuinbouw.

Rondom het plangebied komt veel OB-bodem voor, vooral ten oosten van het projectgebied, rond het centrum van Waregem. "OB" staat voor bebouwde bodem, waarvan de voorkomende bodemtypes moeilijker bepaald kunnen worden, wegens een relatief hoge kans op versterking.

²⁰ DOV VLAANDEREN 2022

²¹ VAN RANST & SYS 2000

Sdc(h)-bodems komen niet ver ten zuidwesten en ten zuidoosten van het plangebied voor. Dit zijn matig natte lemige zandgronden met verbrokken textuur B horizont met zwakke profielontwikkeling. Net zoals Scc(h)-bodems hebben Sdc(h)-bodems een bouwvoor die ongeveer 0,25 m dik en (donker) grijsbruin is. Deze bodems worden omschreven als Podzolachtig en Prepodzolen. In het Prepodzolstadium bevatten deze bodems ijzerconcreties. Roestverschijnselen zijn zichtbaar tussen 0,40 en 0,60 m diepe. De Ap-horizont ligt op een bruinachtige transitiehorizont naar de verbrokkelde textuur B horizont (vanaf 0,60-0,80 m diepte). Sdc(h)-bodems zijn vrij nat in de winter en zijn geschikt om te fungeren als weiland, voor het telen van alle zomergewassen zoals maïs of voor ruwe groententeelt.

Sdp-bodems komen ten noorden, ten oosten en ten westen van het plangebied voor. Sdp-bodems zijn kalkhoudende, matig natte gronden op lemig zand zonder profielontwikkeling. Dit zijn matig natte en matig gleyige gronden met een 0,25 tot 0,40 m dikke donkere bouwlaag, bovenop een grijze, roestig gevlekte Cg-horizont met schelpfragmenten. Ook hier is sprake van een gunstige waterhuishouding in de zomer. De grond is geschikt voor weiland en voor alle teelten.

20

2.2.2 Historisch kader²²

Het plangebied is gelegen in de stad Waregem. De naam van de stad zou afgeleid zijn van Waroingaheim ofwel woonplaats van de Waro clan. Deze benaming komt voor het eerst voor in de historische bronnen vanaf 826 maar zou al zijn oorsprong kennen in de Frankische periode.

In de 13e eeuw scheidt de kasselrij Oudenaarde zich van deze van Kortrijk waardoor Waregem net op het snijpunt tussen beide komt te liggen. De grens wordt gevormd door de Kasselrijbeek en de Gaverbeek. Tal van hoven kennen in de 13e tot 15e eeuw hun oorsprong, waaronder het Nieuwenhove, Goed Sint-Jan. In het begin van de 15e eeuw geeft Filips De Goede de opdracht om aan de samenloop van de Gaverbeek en de Kasselrijbeek een kasteel te bouwen.

In de 19e eeuw herleeft de stad opnieuw en vindt een belangrijke uitbreiding plaats van de bestaande transportinfrastructuur. De spoorwegverbinding tussen Kortrijk en Gent wordt aangelegd en Waregem krijgt een eerste station. Het is in 1847 dat de allereerste paardenren georganiseerd wordt. In 1854 krijgt Felix de Ruyck de toelating om “Waregem Koerse” te organiseren op de weide en de zaailanden gelegen aan de Holstraat. Tegenover het kasteel van Poteghem. Het orgelpunt van de race is een sprong over de Gaverbeek. Dit gebeuren vindt nog elk jaar plaats en is het symbool geworden van Waregem.

Doorheen de Keukelmeersen rond de Gaverbeek werd in 1980 de Zuiderlaan aangelegd, die samen met de Noorderlaan, Oosterlaan en Westerlaan deel uitmaakt van de ringlaan R35.

2.2.3 Cartografische bronnen

Villaret (1745-1748)

Op de Villaretkaart (Plan 9) is te zien dat doorheen het plangebied verschillende perceelsgrenzen lopen. Niet ver ten zuidwesten van het plangebied lijkt een inmiddels verdwenen beek te lopen in noordwestelijke richting. Ten noordwesten van het plangebied vloeit deze in de groene vallei (meersen) samen met de Soetebeek. Ten westen van het plangebied is de Gaverbeek te zien met op de andere oever het centrum van Waregem. Ten oosten van het projectgebied loopt de Hollebeek door het “*Guyleften Bos*”, waarvan een uitloper niet ver ten zuidoosten van het plangebied te zien is. De Brouwerijstraat is op deze kaart reeds herkenbaar. Ten zuiden van het plangebied lag het gehucht “*Poteghem*”. Net ten zuidoosten van het centrum van Waregem is het kasteel “*Ch(at)au de Poteghem*” te zien. Ten noordoosten van het plangebied is het toponiem “*Neureberg*” te zien. Rondom het plangebied is sporadisch landelijke bebouwing te zien. Eén van deze gebouwen ligt tegen de zuidoostelijke grens van het projectgebied.

²² INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart (Plan 10) is te zien dat het plangebied deel uitmaakte van de kasselrij van Oudenaarde "*Chatellenie d'Oudenarde*", in tegenstelling tot het centrum van Waregem zelf. De Gaverbeek vormde de grens tussen deze kasselrij en die van Kortrijk. Het toponiem "*Poteghem*" is nu ten noordoosten van het plangebied te lezen, dichtbij het gelijknamige kasteel. De beek net ten zuidwesten van het plangebied, die op de Villaretkaart te zien was, is op de Ferrariskaart niet getekend. Binnen en rondom het plangebied zijn akkerpercelen te zien. Bomenrijen lijken de perceelsgrenzen te vormen. Langs de huidige Brouwerijstraat en de Felix Verhaeghestraat is landelijke bebouwing te zien. Twee gebouwen zijn ook binnen het plangebied gesitueerd, met een pad naar de huidige Felix Verhaeghestraat in het noordwesten toe. Centraal en in het westen van het plangebied lopen perceelsgrenzen in noordwest-zuidoostelijke richting.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

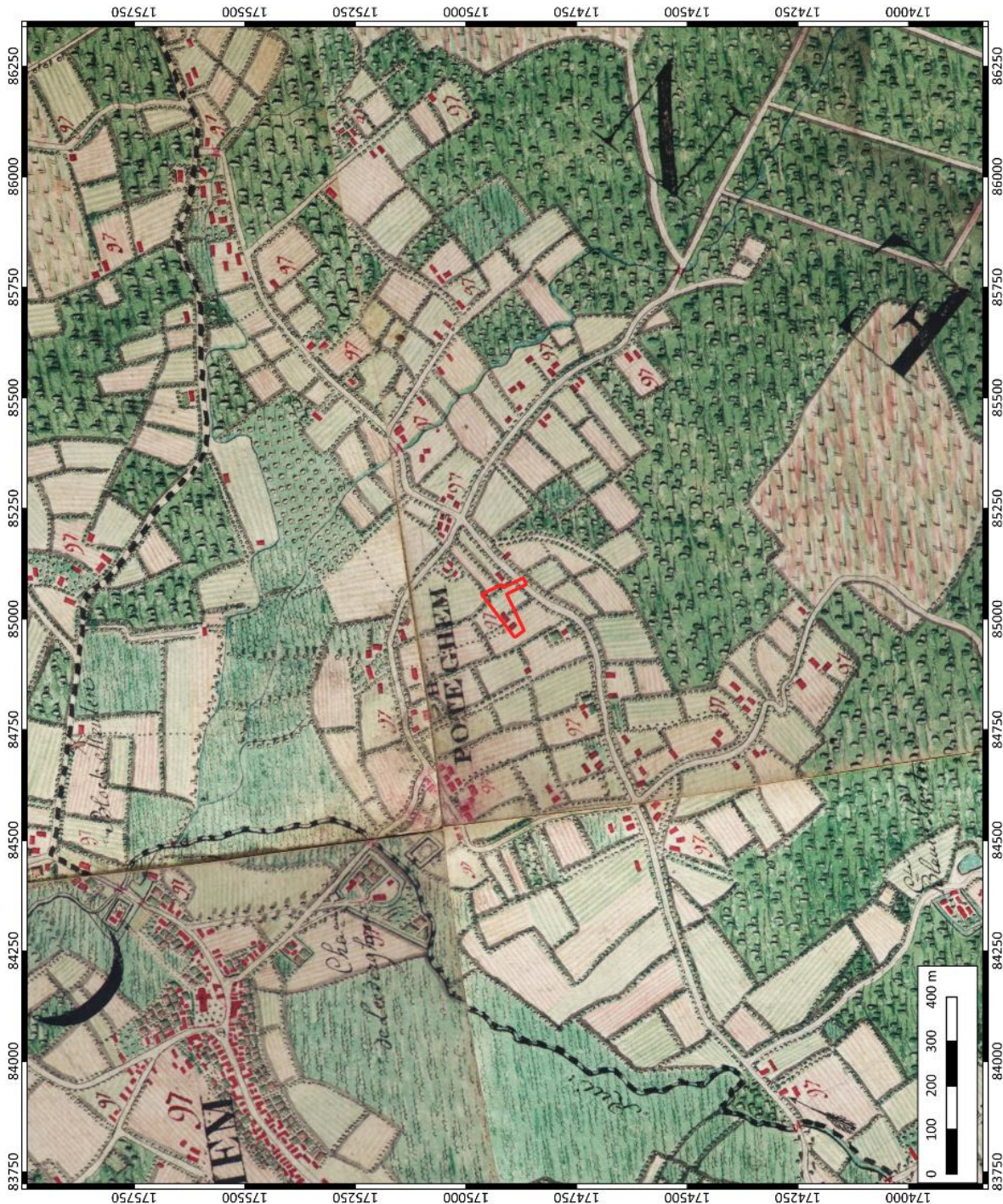
Op de Atlas der Buurtwegen (Plan 11) is te zien dat de noordwestelijke en noordoostelijke perceelsgrenzen van het plangebied, toen al tot stand waren gekomen. Delen van vier percelen liggen binnen het plangebied. Net ten zuidwesten van het projectgebied is een smalle voorganger van de huidige Lijsterlaan te zien, die de Brouwerijstraat in het zuidoosten met de Felix Verhaeghestraat in het noordwesten verbindt. Op deze kaart is binnen het plangebied geen bebouwing te zien.

Popp (1842-1879)

De Poppkaarten schetsen een gelijkaardig situatie als die van op de Atlas der Buurtwegen, maar iets ruimer. Gelijkaardige percelering is te zien, maar de spreiding van gebouwen in de directe omgeving verschilt.

Plan 9: Plangebied op de Villaretkkaart (analoog; onbekend; 10.08.2023)

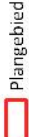
	Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55 Plangebied op de Ferrariskaart	Projectnummer BAAC 2023-0676 Projectcode bureauonderzoek 2023G17	Datum: 10-8-2023 Schaal: 1:8.000	Legende Plangebied
---	--	--	--	--

Plan 10: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 10.08.2023)

Plan 11: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 10.08.2023)

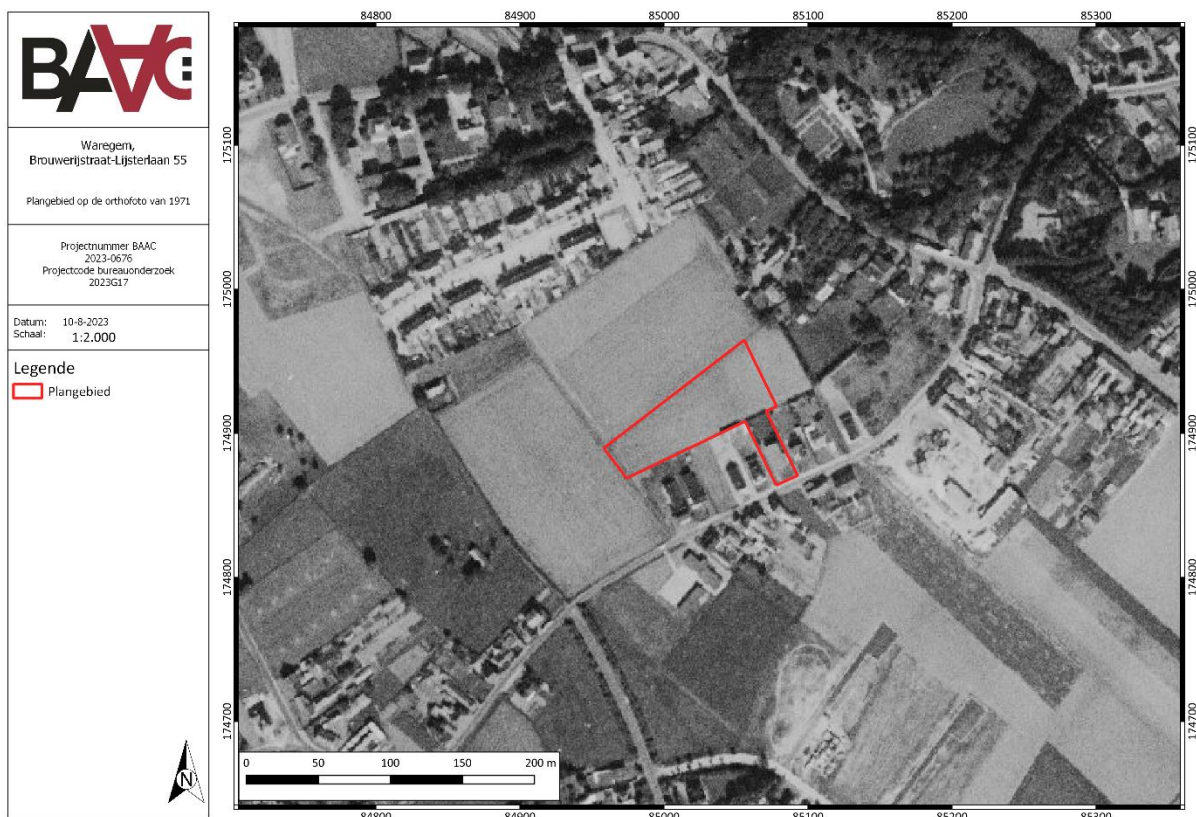
	Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55 Plangebied op de Popkaart	Projectnummer BAAC 2023-0676 Projectcode bureauonderzoek 2023G17	Datum: 10-8-2023 Schaal: 1:4.000	Legende Plangebied
---	---	---	-------------------------------------	---

Plan 12: Plangebied op de Popkaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 10.08.2023)

2.2.4 Orthofotografische bronnen

Orthofoto's zomer 1971

Op orthofoto's die in de zomer van 1971 zijn gemaakt, blijkt het plangebied grotendeels binnen een akkerperceel te liggen. Dit perceel strekte zich iets verder naar het noordwesten uit en werd aan de zuidoostelijke zijde begrensd door lintbebouwing langs de brouwerijstraat. Niet ver ten noordwesten van het projectgebied blijkt de Berkenlaan reeds aangelegd te zijn, samen met een aanzet van het wegdek van de Lijsterlaan. Op het moment waarop deze opnames gemaakt werden, was er ter hoogte van de huidige Lijsterlaan enkel een aarden weg, die de Brouwerijstraat met de Berkenlaan verbond. Op perceel 493E2, in het zuidoosten van het plangebied, bevond zich op dat moment reeds een woning.

Plan 13: Plangebied op orthofoto's uit de zomer van 1971 (analoog; 1:1; 10.08.2023)

Orthofoto's zomers 1979-1990

Op orthofoto's die in de zomers van de periode 1979-1990 gemaakt zijn, blijkt de bebouwing binnen en in de omgeving van het plangebied te zijn toegenomen. Tussen de momenten waarop de opname van het gebied in 1971 en deze uit de periode 1979-1990 gemaakt zijn, is de Lijsterlaan aangelegd en aan weerszijden bebouwd. Op de bijgebouwen in het zuidwestelijke en centrale perceel na, was de bebouwing die er vandaag de dag nog steeds staat, op het moment van de opname al aanwezig. Ten westen van het plangebied is langs de Leeuwkestraat nog slechts weinig bebouwing te zien.

Plan 14: Plangebied op orthofoto's uit de zomers van 1979-1990 (analoog; 1:1; 10.08.2023)

2.2.5 Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied zelf aan de Lijsterlaan zelf zijn geen archeologische waarden gekend (Plan 15).²³ Rondom het projectgebied zijn de volgende meldingen gekend (Tabel 1):

²³ CAI 2023

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.²⁴

CAI-ID	Naam	Locatie	Structuren	Gebeurtenistypes	Typologie	Materiaal	Datering
224037	Nokerseweg	Nokerseweg (Waregem)	Combinatie	archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem			late middeleeuwen, nieuwe tijd
224104	Felix Verhaeghestraat	Felix Verhaeghestraat (Waregem)	Combinatie	archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem			late middeleeuwen, nieuwe tijd
979901	Waregem Franklin Rooseveltlaan	Franklin Rooseveltlaan 42 (Waregem)		archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, landschappelijk booronderzoek			
981476	Galgeknok	Galgestraat - Bosstraat (Waregem)	Galgenveld	kaartstudie	executieplaatsen, buitenbegraafplaatsen		nieuwe tijd
984537	Nokerseweg	Nokerseweg 65 (Waregem)	Grondsporen	landschappelijk booronderzoek, proefsleuven en proefputten i.f.v. sporensites	perceelsgreppels, boomgaarden, vaatwerk, greppels	aardewerk	nieuwste tijd
984581	Brouwerijstraat	Brouwerijstraat (Waregem)		proefsleuven en proefputten i.f.v. sporensites			

²⁴ CAI 2023

De zones waar de bovenstaande archeologische waarden die opgenomen werden in de CAI betrekking tot hebben, zijn (deels) binnen een straal van 1000 m rond het centrum van het plangebied gelegen. Rondom het plangebied zijn deze zones vrij schaars en relatief ver uiteen gelegen. In de directe omgeving zijn bij eerder onderzoek archeologische waarden en historische plaatsen aan het licht gekomen, die dateren uit de periodes van de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd.

Op de site van de *Waregem, Nokerseweg* werden verschillende laat-middeleeuwse grachten teruggevonden, met rood geglaazuurd aardewerk in de spoorvulling. Op de site van *Waregem, Felix Verhaeghestraat* werden een greppel en een ondiepe kuil teruggevonden, die eveneens gedateerd konden worden in de late middeleeuwen. Op beide sites werden respectievelijk enkele (paal)kuilen en een greppel alsook een gracht teruggevonden, die dateren uit de nieuwe tijd.²⁵

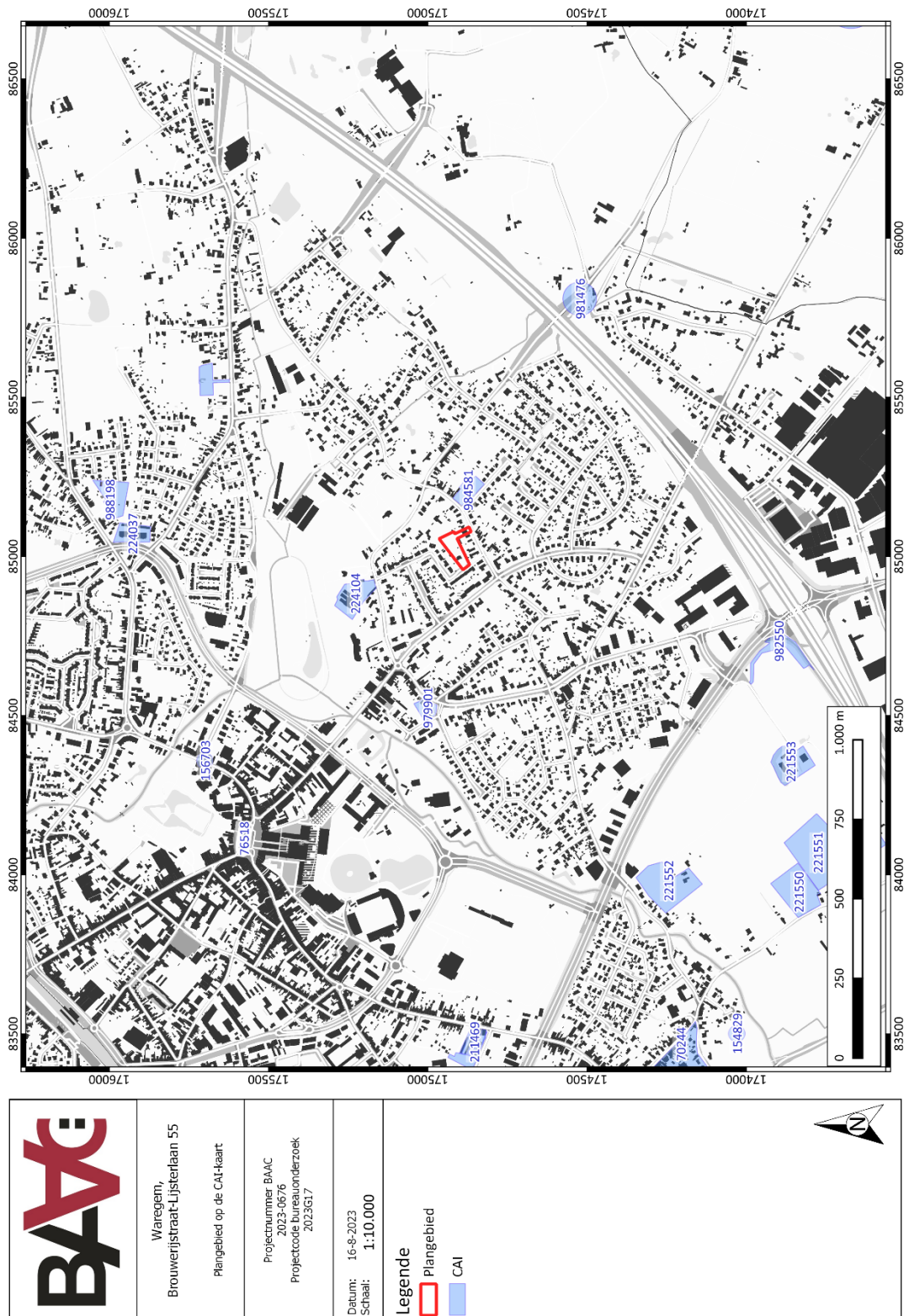
Ook zou een galgenveld zijn teruggevonden op verschillende historische kaarten (onder meer op de Atlas der Buurtwegen en Poppkaart), waarvan de vroegste verwijzing naar "*Galgenknok*" dateert uit 1614. Ook de Galgenstraat verwijst nog steeds naar deze plaats.²⁶

Op de site van *Waregem, Nokerseweg 65* werd een gracht teruggevonden die ruwweg zou dateren uit de post-middeleeuwse periode (op basis van aardewerk in de vulling). Daarnaast zijn perceelsgreppels aangetroffen, die zichtbaar waren op de Atlas der Buurtwegen. Ook werden sporen teruggevonden van de boomgaard die hier in de tweede helft van de 20e eeuw gesitueerd was.²⁷

²⁵ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED n.d.

²⁶ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED n.d.

²⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED n.d.

Plan 15: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart²⁸ (digitaal; 1:1; 16.08.2023)

²⁸ CAI 2023

Ander archeologisch onderzoek in de regio

Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio²⁹

Type	ID	Locatie	Geen Maatregelen	Uitgesteld vooronderzoek
AN	18393	Waregem ter hoogte van Konijneveld	X	
AN	5720	Waregem Franklin Rooseveltlaan 42		X
N	10945	Waregem Franklin Rooseveltlaan 42	X	
AN	15958	Waregem Expresweg		X
N	19282	Waregem Expresweg	X	
AN	4251	Waregem 2017-WAR/FRA-2017F372	X	
AN	2291	Waregem Nokerseweg		X
N	8878	Waregem Nokerseweg	X	
AN	19816	Waregem Nokerseweg 65		X
N	24380	Waregem Nokerseweg 65	X	
N	24733	Waregem Brouwerijstraat	X	
AN	6992	Waregem Felix Verhaeghestraat	X	

De zones waar de bovenstaande (archeologie-) nota's betrekking tot hebben, bevinden zich (deels) binnen een straal van 1000 m vanaf het centrum van het plangebied. Bij het grootste deel van deze vooronderzoeken werden geen verdere maatregelen geadviseerd, wegens een hoge verstoringsgraad van de bodem en/of weinig potentieel op kenniswinst voor vervolgonderzoek. Voor de sites waarbij uitgesteld vooronderzoek geadviseerd werd, is een opvolgende nota opgemaakt (*Waregem Franklin Rooseveltlaan 42*, *Waregem Expresweg*, *Waregem Nokerseweg* en *Waregem Nokerseweg 65*).

Bij de site van Franklin Rooseveltlaan 42 bleek de verstoringsgraad na proefsleuven en proefputtenonderzoek uiteindelijk toch erg hoog, in tegenstelling tot de initiële verwachting. Hier werden geen archeologische sporen aangetroffen.³⁰

Bij het project Waregem, Expresweg werd landschappelijk bodemonderzoek, verkennend bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Bij het verkennend bodemonderzoek bleek het steentijdpotentieel al laag. Dit wordt verklaard door de landschappelijke ligging op de zuidwestelijke helling van lokale dekzandrug, waar het terrein niet hoog genoeg gelegen en droog genoeg was om een aantrekkelijke prehistorische woonplaats te zijn. Uit het proefsleuvenonderzoek bleek dat de bodem sterk verstoord was.³¹

²⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023b

³⁰ VERLEYSEN 2019

³¹ VAN DENHOUTE & DE JAEGER 2021

Plan 16: Plangebied en omgeving op de kaart met in acte genomen (archeologie-) nota's (digitaal; 1:1; 16.08.2023)

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Op basis van historische kaarten kan vastgesteld worden dat het plangebied gedurende de laatste eeuwen (sinds 1745-1748 cf. Villaretkaart) meestal onbebouwd is gebleven en gebruikt werd als akkerland. Op de Ferrariskaart (ca. 1777) blijkt echter wel dat binnen het plangebied twee gebouwen gestaan zouden hebben. Deze gebouwen zijn niet meer zichtbaar op latere kaarten (cf. Atlas der Buurtwegen, Poppkaart). De gebouwen die zich op het moment van de opmaak van deze archeologienota binnen het plangebied bevinden, zijn pas gebouwd in de tweede helft van de 20e eeuw (cf. orthofoto's uit de zomers van 1979-1990).

2.3.2 Archeologische verwachting

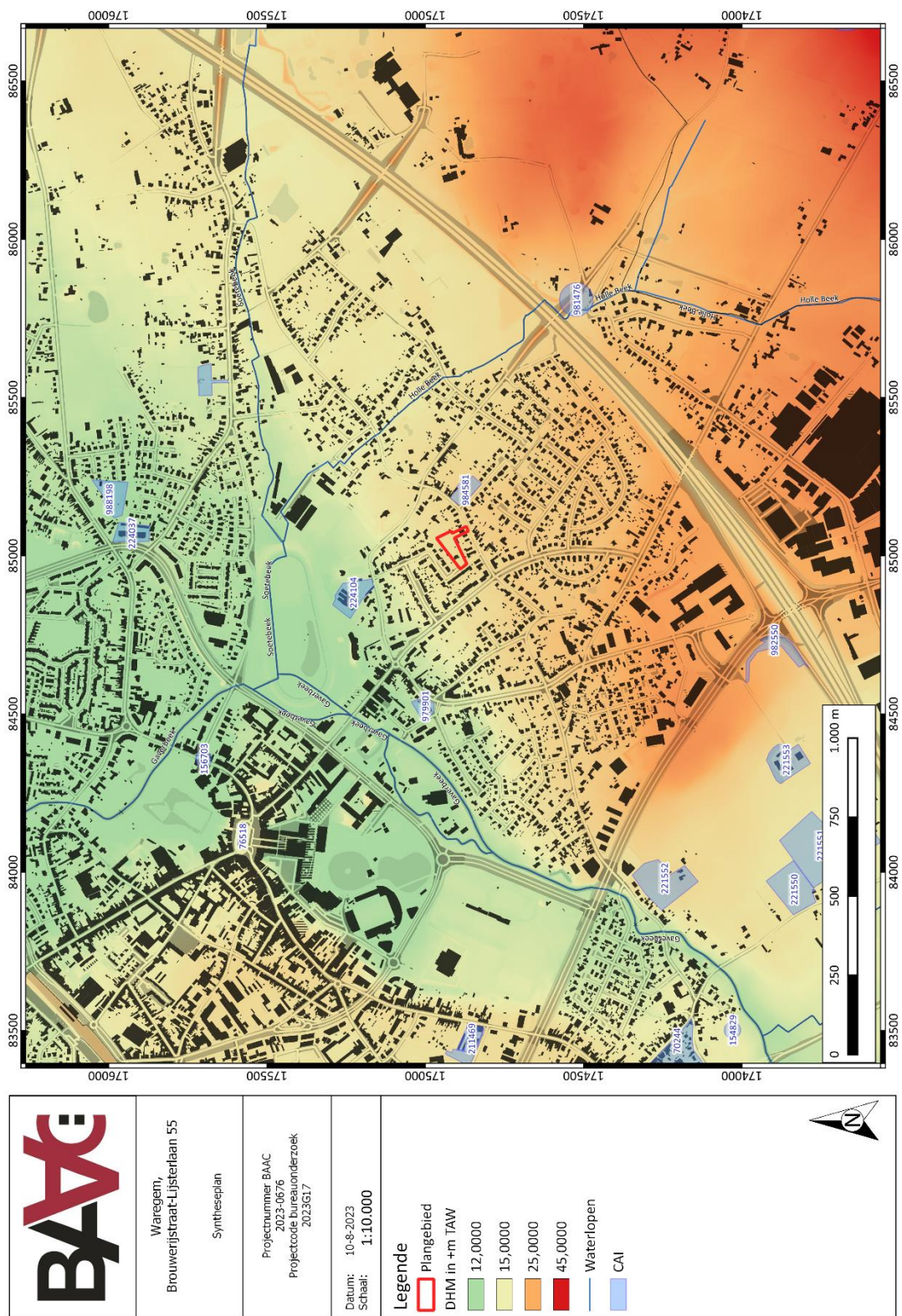
Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het plangebied werd specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen (cf. "*Brouwerij Straat*" op de Poppkaart).

Voor de oudere perioden (steentijden-metaaltijden-Romeinse periode) is er niets voorhanden wat betreft historische of archeologische bronnen die relevant zijn voor het plangebied. In de nota van het project *Waregem, Expresweg* werd vastgesteld dat het potentieel op steentijdsites daar laag was, gezien de relatief lage ligging op de helling van de dekzandrug ten oosten van Waregem en de nattere bodem. Het projectgebied van *Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55* is eveneens op diezelfde westelijke helling van de zandrug gelegen, wat ook voor deze zone een laag steentijdpotentieel suggereert. In de directe omgeving van het plangebied (binnen een straal 1000 m vanaf het centrum) zijn geen archeologische waarden geregistreerd die dateren uit de metaaltijden of de Romeinse periode.

In de omgeving zijn enkel archeologische en historische waarden teruggevonden die dateren uit de periodes van de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. Op historische kaarten is te zien dat binnen het plangebied perceelsgrenzen hebben gelopen en ook gebouwen hebben gestaan in de 18e eeuw. Er is dus zeker een reële, hoge verwachting op het treffen van restanten van deze sporen en structuren bij de realisatie van het project, alsook een matige verwachting voor de ruimere periode van de late middeleeuwen tot en met de nieuwste tijd (cf. voorgaand onderzoek in de omgeving).

2.3.3 Synthesepan

Op het synthesespan zijn het plangebied en de CAI-kaart geprojecteerd op het DHM. Dit plan toont het slechts sporadisch voorkomen aan van archeologische waarden, die in de CAI geregistreerd zijn in de omgeving van het plangebied. In de zone rondom het plangebied is dus nog veel terrein nog niet onderzocht (cf. ook de kaart met archeologienota's en nota's). Het DHM toont duidelijk de ligging van het plangebied op de westelijke helling van de dekzandrug ten oosten van Waregem. Deze ligging is minder interessant voor bijvoorbeeld steentijdsites omwille van de relatief lage ligging en natte bodem.

Plan 17: Synthesekaart met het plangebied en de CAI-kaart, geprojecteerd op het DHM (digitaal; 1:1; 10.08.2023)

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Voor het plangebied van *Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55* is er een hoge archeologische verwachting voor 18e-eeuwse perceelsgrenzen en (twee) gebouwen, die op de Ferrariskaart (ca. 1777) zichtbaar zijn. Daarnaast is er een algemene matige verwachting voor archeologische waarden uit de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. De verstoringsgraad van de bodem binnen de grenzen van het plangebied wordt ingeschat als vrij laag. De enige recente verstoringen (late 20e-21e eeuw) zijn deze van de bestaande woning aan de Lijsterlaan en enkele kleine bijgebouwen. Er kan verwacht worden dat de algemene kans op bewaring van archeologische waarden binnen het projectgebied hoog is. Er is dus zeker potentieel op kennisvermeerdering.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek³² is verder vooronderzoek aangewezen. In ieder geval zal het vervolgonderzoek moeten worden uitgevoerd in uitgesteld traject, nadat de bestaande gebouwen binnen het plangebied zijn gesloopt, de verharding is uitgetrokken en bomen en struiken hier zijn gekapt.

2.4.3 Keuze onderzoeksmethode

Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	JA	NEE	NEE	NEE	SLECHTS NUTTIG VOOR HET DETECTEREN VAN CONTRAST SPORENVULLING-MOEDERBODEM, OVERZICHTELIJKER: PROEFSLEUVEN/PROEFPUTTEN
VELDKARTERING	JA	NEE	NEE	NEE	LAGE VERWACHTING VOOR HET VINDEN VAN VONSTEN VIA VELDKARTERING, TERREIN IS BEBOUWD EN BEGROEID

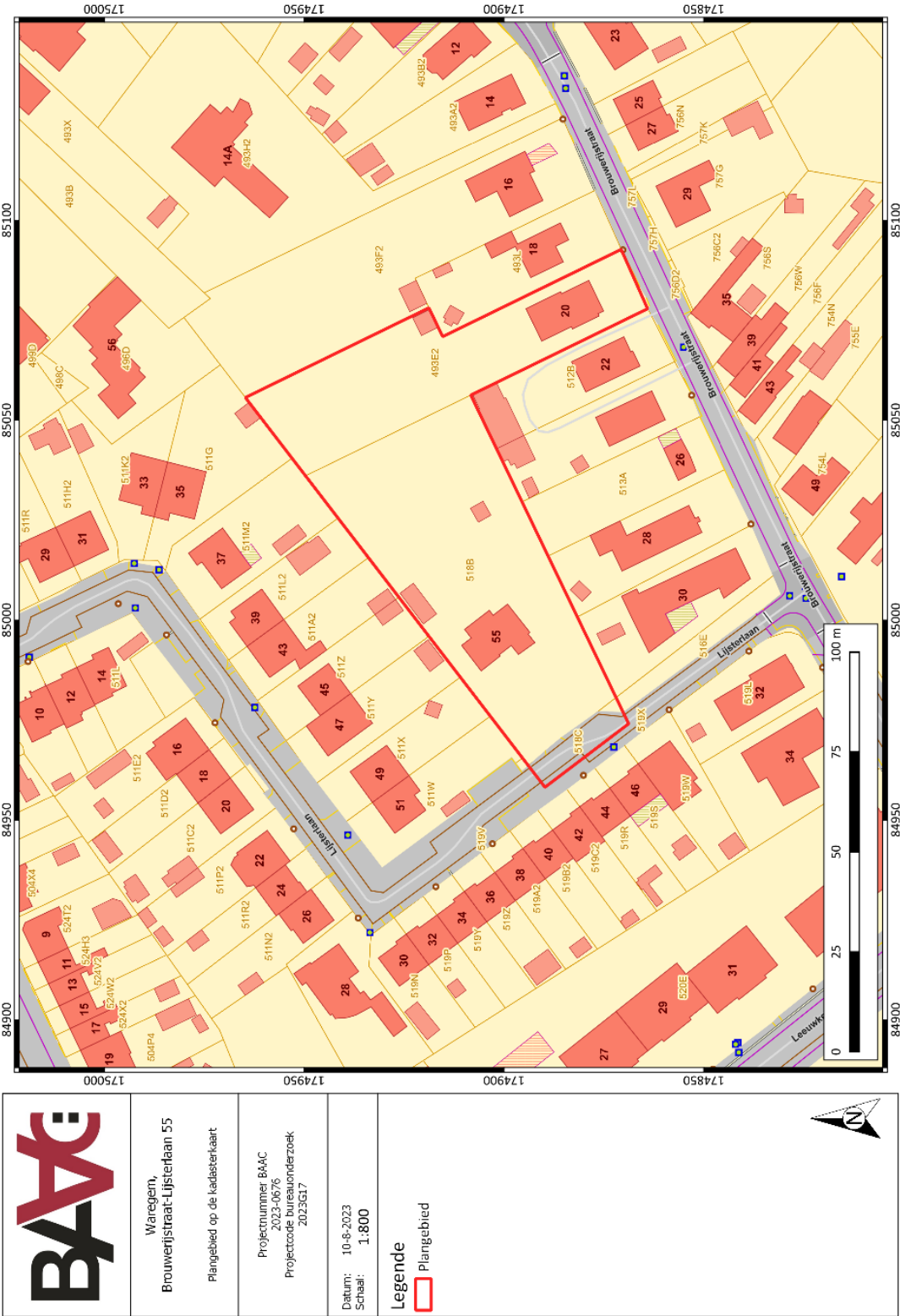
³² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	JA	JA	JA	JA	IN KADER VAN DE INTACTHEID VAN DE BODEM
VERKENNEND/WAARDEREND BOORONDERZOEK	JA	JA	JA	MOGE LIJK	VOLGEND OP LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK, DETECTIE SPOREN, VONDSTEN
PROEFPUTTEN-ONDERZOEK STEENTIJD	JA	JA	JA	MOGE LIJK	LAGE STEENTIJDVERWACHTING WEGENS LAGE LIGGING PLANGEBIED EN NATTE BODEM
PROEFSLEUVEN/PROEFPUTTEN ONDERZOEK	JA	JA	JA	MOGE LIJK	VOLGEND OP LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK, DETECTIE SPOREN

Om goed te kunnen inschatten in hoeverre de bestaande bebouwing de bodem reeds heeft verstoord in het plangebied van *Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55*, is landschappelijk bodemonderzoek aangewezen. Indien de bodem binnen het plangebied grotendeels onverstoord is, kan verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem interessant zijn. Het landschappelijk bodemonderzoek kan in dat geval opgevolgd worden door verkennend en waarderend booronderzoek voor detectie van archeologische waarden. Indien bij het landschappelijk bodemonderzoek intacte bodems met potentieel op steentijdsites worden teruggevonden, kan aanvullend proefputtenonderzoek voor steentijdsites worden uitgevoerd. Voorlopig wordt de verwachting voor sites uit de steentijd hier ingeschat als laag. Gezien de aard van de archeologische sporen die in nabijgelegen CAI-zones zijn aangetroffen, zou proefsleuven- en proefputtenonderzoek ook in dit plangebied een geschikte optie zijn, indien uit het landschappelijk bodemonderzoek blijkt dat de bodem binnen het plangebied grotendeels onverstoord is.

2.4.4 Afbakening onderzoeksterrein

Het volledige terrein maakt onderdeel uit van een verkavelingsproject. Binnen het plangebied worden zeven loten voorzien voor nieuwe woningen. Op lot 7 staat echter nog een woning die nog niet gesloopt zal worden, maar voorlopig behouden blijft. Het lot is wel opgenomen in de verkaveling om op een later tijdstip een nieuwe woning te voorzien. Op de overige zes loten worden zes nieuwe woningen met bijhorende garages en opritten gebouwd. Bijgevolg wordt het volledige plangebied, geselecteerd voor vervolgonderzoek.

Plan 18: Plangebied met afbakening van de zone voor landschappelijk bodemonderzoek (digitaal; 1:1; 16.08.2023)

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zullen door de initiatiefnemer verschillende nieuwbouwwoningen gerealiseerd worden. Aangezien dit een verkavelingsproject is, wordt uitgegaan van een volledige verstoring van de bodem. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling. Hierbij wordt uitgegaan van een volledige verstoring van het terrein binnen de contour van de verkaveling en is er bijgevolg een impact op het bodemarchief. De interne indeling van de verkaveling heeft geen invloed op deze impactanalyse. Het hele plangebied zal worden verkaveld, met uitzondering van lot 7. Op het terrein worden zes nieuwe woningen met bijhorende garages en opritten gebouwd. Op lot 7 staat momenteel een bestaande woning die voorlopig behouden zal blijven.

In de omgeving zijn enkel archeologische en historische waarden teruggevonden die dateren uit de periodes van de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. Op historische kaarten is te zien dat binnen het plangebied perceelsgrenzen hebben gelopen en ook gebouwen hebben gestaan in de 18e eeuw. Er is dus zeker een reële, hoge verwachting op het treffen van restanten van deze sporen en structuren bij de realisatie van het project, alsook een matige verwachting voor de ruimere periode van de late middeleeuwen tot en met de nieuwste tijd (cf. voorgaand onderzoek in de omgeving).

Voor het plangebied van *Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55* is er een hoge archeologische verwachting voor 18e-eeuwse perceelsgrenzen en (twee) gebouwen, die op de Ferrariskaart (ca. 1777) zichtbaar zijn. Daarnaast is er een algemene matige verwachting voor archeologische waarden uit de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. De verstoringsgraad van de bodem binnen de grenzen van het plangebied wordt ingeschat als vrij laag. De enige recente verstoringen (late 20e-21e eeuw) zijn deze van de bestaande woning aan de Lijsterlaan en Brouwerijstraat en enkele kleine bijgebouwen. Er kan verwacht worden dat de algemene kans op bewaring van archeologische waarden binnen het projectgebied hoog is. Er is dus zeker potentieel op kennisvermeerdering.

Verder archeologisch vooronderzoek wordt geadviseerd. In ieder geval zal het vervolgonderzoek moeten worden uitgevoerd in uitgesteld traject, nadat de bestaande gebouwen binnen het plangebied zijn gesloopt, de verharding is uitgebroken en bomen en struiken hier zijn gekapt. Om goed te kunnen inschatten in hoeverre de bestaande bebouwing de bodem reeds heeft verstoord in het plangebied van *Waregem, Brouwerijstraat-Lijsterlaan 55*, is landschappelijk bodemonderzoek aangewezen. Indien de bodem binnen het plangebied grotendeels onverstoord is, kan verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem interessant zijn. Het landschappelijk bodemonderzoek kan in dat geval opgevolgd worden door verkennend en waarderend booronderzoek voor detectie van archeologische waarden. Indien bij het landschappelijk bodemonderzoek intacte bodems met potentieel op steentijdsites worden teruggevonden, kan aanvullend proefputtenonderzoek voor steentijdsites worden uitgevoerd. Voorlopig wordt de verwachting voor sites uit de steentijd hier ingeschat als laag. Gezien de aard van de archeologische sporen die in nabijgelegen CAI-zones zijn aangetroffen, zou proefsleuven- en proefputtenonderzoek ook in dit plangebied een geschikte optie zijn.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Inplantingsplan verkaveling.....	7
Figuur 2: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied.....	18

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 10.08.2023).....	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 10.08.2023).....	3
Plan 3: Plangebied met weergave van te verkavelen terrein op meest recente orthofoto (digitaal; 1:1; 10.08.2023).....	6
Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 10.08.2023).....	11
Plan 5: Plangebied op het DHM met hoogteprofiel (digitaal; 1:1; 10.08.2023).....	12
Plan 6: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 10.08.2023).....	16
Plan 7: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 12.07.2023).....	17
Plan 8: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 10.08.2023).....	20
Plan 9: Plangebied op de Villaretkaart (analoog; onbekend; 10.08.2023).....	23
Plan 10: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 10.08.2023).....	24
Plan 11: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 10.08.2023).....	25
Plan 12: Plangebied op de Poppkaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 10.08.2023).....	26
Plan 13: Plangebied op orthofoto's uit de zomer van 1971 (analoog; 1:1; 10.08.2023).....	27
Plan 14: Plangebied op orthofoto's uit de zomers van 1979-1990 (analoog; 1:1; 10.08.2023).....	28
Plan 15: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart (digitaal; 1:1; 16.08.2023).....	31
Plan 16: Plangebied en omgeving op de kaart met in akte genomen (archeologie-) nota's (digitaal; 1:1; 16.08.2023).....	33
Plan 17: Synthesekaart met het plangebied en de CAI-kaart, geprojecteerd op het DHM (digitaal; 1:1; 10.08.2023).....	35
Plan 18: Plangebied met afbakening van de zone voor landschappelijk bodemonderzoek (digitaal; 1:1; 16.08.2023).....	38

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	29
Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio.....	32
Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode.....	36

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at:
https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2023a. Inventaris Onroerend Erfgoed. Gebieden Geen Archeologie. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Available at:
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten?categorie=GGA>.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2023b. Loket onroerend erfgoed: archeologienota's, nota's en eindverslagen. Available at:
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/goedgekeurd>.
- BORREMANS, M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Gent: Academia Press.
- CAI, 2023. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN, 2023. Portaal. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>.
- VAN DENHOUTE, T. & DE JAEGER, C., 2021. ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK TER HOOGTE VAN DE BLAUWPOORTSTRAAT EN DE EXPRESWEG TE WAREGEM (PROV. WESTVLAANDEREN) PROGRAMMA VAN MAATREGELEN. Available at:
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/15958>.
- DOV VLAANDEREN, 2022. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be>.
- GEOPUNT VLAANDEREN, 2023. Catalogus. Available at: <https://www.geopunt.be/catalogus>.
- DE GEYTER, G., 1999. *Toelichting bij de Geologische kaart van België (Vlaams Gewest). Kaartblad 29: Kortrijk*, Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, Galgeknok. Available at:
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/981476>.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, Nokerseweg. Available at:
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/224037>.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, Nokerseweg. Available at:
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984537>.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2023. Waregem. Available at:
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/15690>.
- DE MOOR, G., 1997. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: Kaartblad 21 Tielt*, Gent.
- DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000*, Leuven.
- DE MOOR, G., VERMEIRE, S. & ADAMS, R., 1999. *Geologie van het quartair, kaartblad 22 Gent*, Gent.
- VAN RANST, E. & SYS, C., 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000). , (April), p.361.
- VERBRUGGEN, C., DENYS, L. & KIDEN, P., 1991. Paleo-ecologische en geomorfologische evolutie van Laag- en Midden-België tijdens het Laat-Kwartair. *De Aardrijkskunde*, 1991/3, pp.357-376.

VERLEYSEN, A., 2019. *Nota: F. Rooseveltlaan te Waregem (West - Vlaanderen). ADEDE Archeologisch Rapport 411,*